
Dato:**MØTEINNKALLING – STYRINGSMØTE NR. 1 2020****Styringsgruppen:**

Roar Jonstang, Mona Vauger, Viken?, vtf?, Gunnstein Bakke, Egil Postmyr, Bjørn Jalving, Kjetil Andersen, Thorbjørn Halvorsen

Sekretariat:

Bjørn Strandli, Fritjof Moy, Geir Endregard, Monika Olsen, Atle Haga, Lars Wilhelm Solheim

Prosjektleder ved Havforskningsinstituttet representerer det øvrige fagnettverket i styringsmøtene.

Dag:

06.03.20

Sted:

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark (Tønsberg)

Tid:

10 – 13

SAKER

Sak 1	Godkjenning av innkalling og dagsorden. Protokoll fra forrige møte (vedlegg) BS
Sak 2	Rapport ang. oppfølgingpunkter fra forrige møte (vedlegg) HI
Sak 3	Status økonomi, rapport (vedlegg) HI
Sak 4	Status framdrift, rapport (vedlegg) HI
Sak 5	Høstseminaret, evaluering (muntlig) BS mfl.
Sak 6	Plan for aktivitet og framdrift i 2020 (vedlegg) HI
Sak 7	Beslektede kartleggingsprosjekter i 2020, Mareano (vedlegg + muntlig) HI
Sak 8	Utforming av økologiske grunnkart. Opprettelse av arbeidsgruppe. (vedlegg + referat fra arbeidsmøte høsten 2018) BS
Sak 9	Mulige tiltak for oppfølging/nye initiativ som følge av Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken (vedlegg) BS m.fl.

- Sak 10** Helhetlig plan for Oslofjorden, avgitte uttalelser. (vedlegg) BS
- Sak 11** Spredning av prosjektinformasjon, opplinkinger mellom relevante nettsteder
(vedlegg) Geir
- Sak 12** Eventuelt

18.09.19

PROTOKOLL – STYRINGSMØTE NR. 3, 17.09.19

Sted: Jeløy Radio, Moss

Tilstede:

Styringsgruppen:

Roar Jonstang (leder), Eivind Borge (nestleder), Aina Dahl, Atle Haga, Bjørn Jalving, Gunnstein Bakke, Egil Postmyr, Anders Tysklind, Thorbjørn Halvorsen

Sekretariat:

Bjørn Strandli, Monika Olsen, Lars W. Solheim, Frithjof Moy, Carla Freitas Brandt

For øvrig deltok Geir Endregard fra Inspiria, Therese Mathisen (Kongsberggruppen) og Arne Johan Hestnes (Kongsberggruppen) og Gunnar Larsen (Fiskeridirektoratet)

Havforskningsinstituttet representerte det øvrige fagnettverket.

Sak 1 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden ble godkjent.

Sak 2 Rapport om oppfølgingspunktene fra forrige møte

Vedtak:

Rapporten ble tatt til etterretning. Styringsgruppen er fornøyd med oppfølgingen fra prosjektledelsen.

Sak 3 Status økonomi, rapport

Vedtak:

Rapporten ble tatt til etterretning.

Sak 4 og 6 Status framdrift

Vedtak:

Rapporten og muntlige orienteringer ved Frithjof Moy, Therese Mathisen, Arne Johan Hestnes og Geir Endregard ble tatt til etterretning. Det må avklares hvor mye midler som er avsatt fra Vestfold fylkeskommune (verdiskapingsmidler) i forbindelse med tilleggssøknad (etter at opprinnelig søknad ble avslått fra Oslofjordfondet). Det er viktig at arbeidet med kunnskapsbanken forankres godt hos berørte parter, herunder nasjonalparkenes besøkssentre.

Styret gir honnør for god framdrift i prosjektet.

Når innsamlede data nå skal settes sammen, er det viktig at sluttproduktene (temakartene og verbale framstillinger) er egnet til å skape forståelse av sammenhenger i fjorden, miljøtilstand i ulike deler av området, og aktuelle tiltak for å bedre miljøtilstanden.

Eivind Borge tok opp en stor artikkel (intervju med forsker fra HI) i Aftenposten fra august, der temperatur ble framhevet som svaret på fiskens tilbakegang. Styringsgruppen er tilfreds med at HI har laget et mer helhetlig og omforent kunnskapsgrunnlag for det videre arbeid, jf. sak 10 om uttalelse til Helhetlig plan for Oslofjorden.

Det må jobbes med de faktorene vi kan påvirke i vårt område. Særlig viktig vil det være å redusere tilførsel av næringssalter og partikler fra vassdragene og teknisk inngrep i fiskens leveområder.

Viktig å hente inn data fra miljøer som ikke er direkte involvert i prosjektorganisasjonen, eks. Universitetet i Oslo og fagrådet for Ytre Oslofjord.

Fylkeskommunene oppfordres til å bidra til utveksling av informasjon mellom ulike prosjekter knyttet til Oslofjorden og Skagerak.

Sak 5 Møte med politisk ledelse i KLD og LMD

Vedtak:

Styreleder orienterte om møtet og saken ble tatt til etterretning. Det bør snarest mulig tas initiativ til møte med landbruksministeren, tatt i betraktning hvor stor innvirkning avrenningen fra landbruket har på fjordøkosystemene.

Sak 7 Informasjon til mediene om planlagt feltarbeid

Vedtak:

Saken ble tatt til etterretning. Det bør knyttes et informasjonsopplegg til høstkonferansen 2019, der de fagmiljøene som til nå har vært lite synlige, kommer fram i lyset. Den foreslås lagt til Tønsberg 21. november. Det er viktig å oppdatere Sparebankstiftelsen om status i arbeidet.

Sak 8 Status for arbeidet med prosjektets nettside

Vedtak:

Saken og den muntlige orienteringen ble tatt til etterretning. Ny logoprofil for Frisk Oslofjord ble lansert og godkjent. Styret er tilfreds med at nettsiden kommer opp og går om ca en måned. Det må vurderes om denne nettsiden også skal være en av innfallsportene til økologisk grunnkart. Prosjektets nettside må ha en link til nettsiden til Færder nasjonalpark, der de formelle dokumentene knyttet til prosjektstyring og styringsgruppens ligger.

Sak 9 Design økologisk grunnkart

Vedtak:

Saken ble tatt til etterretning. Det må lages en egen arbeidsgruppe for utvikling av tematkartene. Der må viktige brukere i kommuner, fylker, Miljødirektorat og Fiskeridirektorat være med. Orientering om dette arbeidet og sammensetning av gruppen legges fram på neste styringsmøte.

Regulering av tilsig fra landområdene er identifisert som et viktig tiltak i forvaltningen av Oslofjorden. Prosjektledelsen bør vurdere hvordan datainnsamling og prosessering av data kan øke kunnskap om effektene av tilsig. Eksempler er å benytte tilsigsdata fra NIVA, målinger av turbiditet, sedimentering og marint liv på havbunnen. Både måling av nivå og endring av nivå kan gi nyttig informasjon. Om nødvendig bør det gjøres supplerende innhenting av data.

Sak 10 Uttalelse til Helhetlig plan for Oslofjorden

Vedtak:

Styringsgruppen sluttet seg til saksframlegget, med følgende tillegg:

- Investeringsbeløp knyttet til kommunalteknisk sektor bør tas ut og erstattes med «store milliardbeløp».
- Under *Landbruk* gjøres teksten om virkemidler mindre detaljert.
- Uttalelsen undertegnes av leder, nestleder og fylkesordførerne i Vestfold og Østfold.
- Styret ber om at følgende tekst innarbeides i uttalelsen:
De negative påvirkninger som rammer fjorden og forårsaker behovet for en helhetlig plan, er i overveiende grad lovlige påvirkninger etter dagens lovverk og dagens politikk. Disse påvirkningene er etter styringsgruppens vurdering ikke innenfor en bærekraftig ramme, og det fordrer behov for endringer i forvaltningsregimet. Siden den helhetlige planen er et oppdrag gitt fra Stortinget, må det også i planen konkretiseres behov knyttet til forhold av politisk karakter, som adresseres tilbake til Stortinget. Dette kan gjelde både overordnet planlegging og behov for bevilgninger, jfr. kostnadskrevenne etterslep hos kommuner eller andre sektorer. Dette er særlig viktig, for å unngå at planen blir liggende i en skuff. Ansvar for handling må adresseres og følges opp også politisk.

Sak 11 Eventuelt

Gunnar Larsen fra Fiskeridirektoratet orienterte om nytt delprosjekt om opphenting av marint avfall etter hvert som dette blir identifisert gjennom kartleggingene i Frisk Oslofjord.

Vedtak:

Dette avfallsprosjektet bør være knyttet til Frisk Oslofjord som et delprosjekt. Styringsgruppen ber Fiskeridirektoratet om en kort skriftlig beskrivelse av prosjektet.

Styret noterer at Olaf Thon fra Fiskerlaget har mye forfall. Det bes om at Fiskerlaget kontaktes for oppnevning av en vara.

Møte nr.: 1-2020

19. feb 2020

Saksframlegg – sak nr.: 2

OPPFØLGINGSPUNKTER

Saksbehandler: Frithjof Moy, Carla Freitas, Tone Krog Lund, Lene Christensen

Hva saken gjelder

Følge opp punkter etter styremøte 17. sep 2019.

Oppfølgingspunkter	Oppfølging
Til status framdrift: Styringsgruppen er fornøyd med oppfølgingen fra prosjektledelsen og prosjektpartnerne.	t.o.
Oppfølging ihht. godkjent framdriftsplan og budsjett.	t.o.
Det må avklares hvor mye midler som faktisk er avsatt i Vestfold fylkeskommune i forbindelse med søknad om ekstra midler, Bjørn Strandli følger opp med fylkeskommunen i første omgang.	Strandli orienterer om dette
Viktig med god forankring av arbeidet med kunnskapsbanken, bl.a. hos nasjonalparkenes besøkssentre.	Løpende kontakt med nasjonalparkenes besøkssentre
Når innsamlede data skal settes sammen, er det viktig at sluttproduktene (temakart og verbale framstillinger) er egnet til å skape forståelse for sammenhenger, miljøtilstand og aktuelle tiltak	En utfordring som følges opp i flere prosjekter, bl.a. i nytt pilotprosjekt Marine grunnkart i kystsonen. Brukergruppekontakt er avgjørende og det har vært avholdt ett møte den 29 oktober 2019. Et møtenotat foreligger.
I den grad Universitetet i Oslo og Fagrådet for Ytre Oslofjord er brakt inn i datainnhenting, bør dette gjøres.	Tilgjengelige miljødata benyttes
Det bør lages et informasjonsopplegg til mediene på vestsiden i fjorden høsten 2019. Vi bør da vektlegge fagmiljøer i prosjektet som ikke har vært særlig synlige til nå.	NIVA ble profilert i NRK under seminardagen 21 november. Synliggjøring av partnere kan følges opp ytterligere i 2020
HI og prosjekteier har ansvar for å arrangere høstkonferanse 21. november, i Tønsberg. Fokus vil da være å gi status for prosjektet og planer i 2020.	Konferanse gjennomført
Opplegget for prosjektets nettside fikk tilslutning, herunder valg av logo. Prosjektets nettside må ha en link til Færdersiden (prosjekteier), der de formelle dokumentene knyttet til styringsmøtene ligger lagret.	Web-side er i drift. Linker er etablert. Det pågår arbeid med å linke til partnere
Regulering av tilsig fra landområdene er identifisert som et viktig tiltak i forvaltningen av Oslofjorden. Prosjektledelsen bør vurdere	Dette ligger utenfor rammen av definerte prosjektoppgaver.

hvordan datainnsamling og prosessering av data kan øke kunnskap om effektene av tilsig. Eksempler er å benytte tilsigsdata fra NIVA, målinger av turbiditet, sedimentering og marint liv på havbunnen. Både måling av nivå og endring av nivå kan gi nyttig informasjon. Om nødvendig bør det gjøres supplerende innhenting av data.	Kommunene/fylke/vannregionmyndighet skal ha oversikter som kan benyttes
Fiskeridirektoratets prosjekt om opphenting av marint avfall etter hvert som dette blir identifisert gjennom Frisk Oslofjord, bør være koplet til Frisk Oslofjord som et delprosjekt. Hl bes om å følge dette opp, slik at denne koplingen blir synlig i prosjektdokumentene, og kjent for prosjektpartnerne. Fiskeridirektoratet ble bedt om å sende over en kort beskrivelse av prosjektet.	Funn av marint avfall rapporteres til Fiskeridirektoratet. Det gjenstår å synliggjøre dette i prosjektdokument.

Vurdering

Saker er fulgt opp så langt det har latt seg gjøre

Forslag til vedtak

23.09. 2019

OPPFØLGING ETTER STYRINGSMØTER 17.09.19

Jeg viser til styringsmøter på Jeløy Radio 17. september 2019, Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken.

Med henvisning til vedlagte protokoller, oppsummeres følgende oppfølgingspunkter ved Havforskningsinstituttet:

Frisk Oslofjord:

- Til status framdrift: Styringsgruppen er fornøyd med oppfølgingen fra prosjektledelsen og prosjektpartnerne.
- Oppfølging ihht. godkjent framdriftsplan og budsjett.
- Det må avklares hvor mye midler som faktisk er avsatt i Vestfold fylkeskommune i forbindelse med søknad om ekstra midler, Bjørn Strandli følger opp med fylkeskommunen i første omgang.
- Viktig med god forankring av arbeidet med kunnskapsbanken, bl.a. hos nasjonalparkenes besøkssentre.
- Når innsamlede data skal settes sammen, er det viktig at sluttproduktene (temakart og verbale framstillinger) er egnet til å skape forståelse for sammenhenger, miljøtilstand og aktuelle tiltak
- I den grad Universitetet i Oslo og Fagrådet for Ytre Oslofjord er brakt inn i datainnhenting, bør dette gjøres.
- Det bør lages et informasjonsopplegg til mediene på vestsiden i fjorden høsten 2019. Vi bør da vektlegge fagmiljøer i prosjektet som ikke har vært særlig synlige til nå.
- HI og prosjekteier har ansvar for å arrangere høstkonferanse 21. november, i Tønsberg. Fokus vil da være å gi status for prosjektet og planer i 2020.
- Opplegget for prosjektets nettside fikk tilslutning, herunder valg av logo. Prosjektets nettside må ha en link til Færdersiden (prosjekteier), der de formelle dokumentene knyttet til styringsmøtene ligger lagret.
- Regulering av tilsig fra landområdene er identifisert som et viktig tiltak i forvaltningen av Oslofjorden. Prosjektledelsen bør vurdere hvordan datainnsamling og prosessering av data kan øke kunnskap om effektene av tilsig. Eksempler er å benytte tilsigsdata fra NIVA, målinger av turbiditet, sedimentering og marint liv på havbunnen. Både måling av nivå og endring av nivå kan gi nyttig informasjon. Om nødvendig bør det gjøres supplerende innhenting av data.
- Fiskeridirektoratets prosjekt om opphenting av marint avfall etter hvert som dette blir identifisert gjennom Frisk Oslofjord, bør være koplet til Frisk Oslofjord som et delprosjekt. HI bes om å følge dette opp, slik at denne koplingen blir synlig i prosjektdokumentene, og kjent for prosjektpartnerne. Fiskeridirektoratet ble bedt om å sende over en kort beskrivelse av prosjektet.

Krafttak for kysttorsken:

- Til status framdrift: Styringsgruppen er fornøyd med oppfølging med prosjektledelsen.
- Etter hvert som påbegynt sluttrapport videreutvikles til sluttrapport, bes det om at beskrivelse av kunnskapsgrunnlaget om miljøtilstand og forståelse av fjordens økosystemer utvides betydelig mer. Sluttrapporten må også inneholde god presentasjon av ulike typer restaureringstiltak og erfaringer fra disse i sammenlignbare områder, nasjonalt og internasjonalt.

- Styringsgruppen er opptatt av at sluttrapporten også sier noe om økologiske effekter av den omfattende bunntrålingen som har funnet sted i Ytre Oslofjord, og hvordan eventuelle negative effekter kan restaureres.
- Prøvefiske bør videreføres ut over prosjektperioden med 2- 3 års mellomrom, for å kunne vurdere effekten av den fredningen som ble gjennomført i Oslofjordregionen i 2019.09.
- Det er ønskelig med god formidling til mediene i 2019 og 2020 om kunnskap som har kommet fram gjennom prosjektet.
- Vestfold fylkeskommune ble oppfordret til å forberede bevaringsområder i nordre og søndre Vestfold (midtfylket er allerede godt dekket opp). Her kan det være behov for noe bistand fra HI.

23. september 2019

Bjørn Strandli

På vegne av prosjekteier

Møte nr.: 1-2020

19. feb 2020

Saksframlegg – sak nr.: 3

STATUS ØKONOMI

Saksbehandler: Frithjof Moy, Carla Freitas, Tone Kroglund, Lene Christensen

Hva saken gjelder

Status mht økonomi i Frisk Oslofjord i 2019. Rapport er basert på regnskapsrapporter fra hver partner til Prosjektledelsen i Frisk Oslofjord, og totalregnskapstall fra HI.

Budsjett for 2019 ble satt opp med omfang av ca 60% av totalbudsjettet for Frisk Oslofjord i henhold til vedtak på styremøtet 12. feb 2019

- Budsjett må ikke bindes i den grad at det ikke kan gjennomføres justeringer i arbeidet, dersom erfaringer underveis skulle tilsi det. Viktig for resultatoppnåelsen at prosjektet har nok ressurser til sekretariat/prosjektledelse. Prosjektet må ha et godt prosjektstyringsverktøy.

Budsjettforslag for 2019 hvor 60% av stipulert kost

Partner	Finansbehov	Budsjett 2019	Prosent av total
Kartverket	2000	1200	60
NGU	2800	1650	60
HI	4100	2450	59
NIVA	1500	900	60
KM	5500	3300	60
Inspiria	4900	2900	50
Fylkesmann	1200	200	17
Sum	22000	11800	62

Regnskap 2019

	Regnskap 2019	Regnskap egenfinans	Sum regnskap 2019
Kartverket	1200		1200
NGU	1680	1292	2972
HI	2295	1723	4018
NIVA	743		743
KM	3300	2079	5379
Inspiria	3350		3350
Fylkesmann	147		147
Sum	12715	5094	17809
Inntekter	19000	8900	27900
Udisp	6285		

Regnskapstallene viser en rest på 6,285 mill. kr av bevilgede midler, pluss egeninnsats, til prosjektgjennomføring.

Vurdering

2019 har vært et arbeidsintensivt år. Totalkostnadene beløp seg til 16,5 mill kr. Regnskapstall er nært opp til budsjett for 2019.

Til budsjett og regnskap skal det bemerkes:

- Totalt finansieringsbehov i prosjektet er høyere enn disponible midler. I total-budsjett for Frisk Oslofjord ble det synliggjort et finansieringsbehov på 22 mill. kr som er 3 mill. kr høyere enn ekstern finansiering på 19 mill. kr totalt.
- Inspiria fikk økt sitt budsjett for 2019 med kr 400' i forbindelse med opprettelse av kunnskapsbank-web.
- NGU har forsert arbeidet i 2019 og regnskapsført ekstra innsats som egeninnsats i regnskap for 2019. Ekstrainnsats på kr 392' dekkes over bevilgning budsjettet for 2020.
- Økonomi i resterende prosjektgjennomføring synes anstrengt

- Det foreligger ikke detaljert regnskap fra hver partner til regnskapet. Dette er påkrevet i forbindelse med sluttrapportering.

Forslag til vedtak

Økonomiregnskap tas til orientering.

Vedlegg

REGNSKAP FOR 2019

Regnskapsrapport for "Frisk Oslofjord"									
	Budsjett				Regnskap				Differanse 2019
	Tilskudd 2019 *	Tilskudd 2020	Tilskudd 2021	Sum tilskudd	Tilskudd 2019	Tilskudd 2020	Tilskudd 2021	Sum utbetalt	
Havforskningsinstituttet	2 500 000			2 500 000	2 294 685			2 294 685	-205 315
Fylkesmannen i Vestfold (Færder nasjonalpark)	150 000			150 000	147 177			147 177	-2 823
Fylkesmannen i Østfold (Y. Hvaler nasjonalpark)	150 000			150 000	0			0	-150 000
NGU	1 680 000			1 680 000	1 680 000			1 680 000	0
Kartverket	1 200 000			1 200 000	1 200 000			1 200 000	0
Kongsberg Maritime	3 300 000			3 300 000	3 300 000			3 300 000	0
NIVA	900 000			900 000	743 272			743 272	-156 728
Inspiria	2 950 000			2 950 000	3 350 000			3 350 000	400 000
Udiponert **)		6 170 000		6 170 000	0			0	-6 170 000
Sum tilskudd	12 830 000	6 170 000	0	19 000 000	12 715 134			12 715 134	-114 866
	Budsjett				Regnskap				Differanse 2019
	Egenfinans 2019	Egenfinans 2020	Egenfinans 2021	Sum egenfinans	Egenfinans 2019	Egenfinans 2020	Egenfinans 2021	Sum egenfinans	
Havforskningsinstituttet	2 360 000	450 000	190 000	3 000 000	1 722 823			1 722 823	-637 177
Fylkesmannen i Vestfold (Færder nasjonalpark)				0	0			0	0
Fylkesmannen i Østfold (Y. Hvaler nasjonalpark)				0	0			0	0
NGU **)	300 000	300 000	300 000	900 000	1 292 104			1 292 104	992 104
Kartverket				0	0			0	0
Kongsberg Maritime **)	2 000 000	2 000 000	1 000 000	5 000 000	2 079 203			2 079 203	79 203
NIVA				0	0			0	0
Inspiria				0	0			0	0
Sum egenfinansiering	4 660 000	2 750 000	1 490 000	8 900 000	5 094 130			5 094 130	-434 130
Sum inntekter	17 490 000	8 920 000	1 490 000	27 900 000	17 809 264				-114 866
	Budsjett				Regnskap				Differanse 2019
	Utgifter 2019	Utgifter 2020	Utgifter 2021	Sum utgifter	Utgifter 2019	Utgifter 2020	Utgifter 2021	Sum utgifter	
Havforskningsinstituttet	4 850 000			4 850 000	4 017 508			4 017 508	-842 492
Fylkesmannen i Vestfold (Færder nasjonalpark)	150 000			150 000	147 177			147 177	-2 823
Fylkesmannen i Østfold (Y. Hvaler nasjonalpark)	150 000			150 000	0			0	-150 000
NGU	1 980 000			1 980 000	2 972 104			2 972 104	992 104
Kartverket	1 200 000			1 200 000	904 000			904 000	-296 000
Kongsberg Maritime	5 300 000			5 300 000	5 379 203			5 379 203	79 203
NIVA	900 000			900 000	743 272			743 272	-156 728
Inspiria	2 950 000			2 950 000	2 826 989			2 826 989	-623 011
Sum utgifter	17 490 000	0	0	17 490 000	16 490 253			16 490 253	-999 747

*) Budsjett for 2019 godkjent i styremøte 12.02.2019
 **) Fordeling per år er ikke avklart eller kvalitetssikret

Hver partner fyller ut linjene som er aktuelle for egen organisasjon. Regnskapsrapporten sendes til Havforskningsinstituttet v/ moy@hi.no med kopi til pattr.baardsen@N.no innen 30. november for hvert år i prosjektperioden. Regnskapsrapporten sendes til prosjekter/styret innen 15. mai og 15. januar for hvert år i prosjektperioden. Rapporten per 15. mai skal kun vise regnskapsført fordeling av tilskuddene. Rapporten per 15. januar skal i tillegg vise egenfinansiering og regnskapsførte utgifter. Havforskningsinstituttet sender ferdig utfylt regnskapsrapport til prosjekter v/Bjørn Strandli (bmvs@fylkesmannen.no) for videre distribusjon.

Sporebankstiftelsen DnB stiller krav om at regnskap over bruken av midlene skal være godkjent av revisor eller ekstern regnskapsfører (ved sluttrapportering). Samtlige samarbeidspartnere har derfor et ansvar for å føre regnskap over bruken av prosjektmidlene (inkludert eventuelle forpliktelser til egenfinansiering), samt sørge for godkjenning av revisor eller ekstern regnskapsfører ved sluttrapportering.

Dato: 04.02.2020
 Signatur: Petter Baardsen

Regnskapsrapport for "Frisk Oslofjord"

	Budsjett				Regnskap			
	Tilskudd 2019 *)	Tilskudd 2020	Tilskudd 2021	Sum tilskudd	Tilskudd 2019	Tilskudd 2020	Tilskudd 2021	Sum utbetalt
Havforskningsinstituttet	2 500 000			2 500 000	2 294 685			2 294 685
Fylkesmannen i Vestfold (Færder nasjonalpark)	150 000			150 000	147 177			147 177
Fylkesmannen i Østfold (Y. Hvaler nasjonalpark)	150 000			150 000	0			0
NGU	1 680 000			1 680 000	1 680 000			1 680 000
Kartverket	1 200 000			1 200 000	1 200 000			1 200 000
Kongsberg Maritime	3 300 000			3 300 000	3 300 000			3 300 000
NIVA	900 000			900 000	743 272			743 272
Inspiria	2 950 000			2 950 000	3 350 000			3 350 000
Utdisponert **)		6 170 000		6 170 000	0			0
Sum tilskudd	12 830 000	6 170 000	0	19 000 000	12 715 134			12 715 134
	Budsjett				Regnskap			
	Egenfinans 2019	Egenfinans 2020	Egenfinans 2021	Sum egenfinans	Egenfinans 2019	Egenfinans 2020	Egenfinans 2021	Sum egenfinans
Havforskningsinstituttet	2 360 000	450 000	190 000	3 000 000	1 722 823			1 722 823
Fylkesmannen i Vestfold (Færder nasjonalpark)				0	0			0
Fylkesmannen i Østfold (Y. Hvaler nasjonalpark)				0	0			0
NGU **)	300 000	300 000	300 000	900 000	1 292 104			1 292 104
Kartverket				0	0			0
Kongsberg Maritime **)	2 000 000	2 000 000	1 000 000	5 000 000	2 079 203			2 079 203
NIVA				0	0			0
Inspiria				0	0			0
Sum egenfinansiering	4 660 000	2 750 000	1 490 000	8 900 000	5 094 130			5 094 130
Sum inntekter	17 490 000	8 920 000	1 490 000	27 900 000	17 809 264			
	Budsjett				Regnskap			
	Utgifter 2019	Utgifter 2020	Utgifter 2021	Sum utgifter	Utgifter 2019	Utgifter 2020	Utgifter 2021	Sum utgifter
Havforskningsinstituttet	4 860 000			4 860 000	4 017 508			4 017 508
Fylkesmannen i Vestfold (Færder nasjonalpark)	150 000			150 000	147 177			147 177
Fylkesmannen i Østfold (Y. Hvaler nasjonalpark)	150 000			150 000	0			0
NGU	1 980 000			1 980 000	2 972 104			2 972 104
Kartverket	1 200 000			1 200 000	904 000			904 000
Kongsberg Maritime	5 300 000			5 300 000	5 379 203			5 379 203
NIVA	900 000			900 000	743 272			743 272
Inspiria	2 950 000			2 950 000	2 326 989			2 326 989
Sum utgifter	17 490 000	0	0	17 490 000	16 490 253			16 490 253

*) Budsjett for 2019 godkjent i styremøte 12.02.2019

**) Fordeling per år er ikke avklart eller kvalitetssikret.

Hver partner fyller ut linjene som er aktuelle for egen organisasjon. Regnskapsrapporten sendes til Havforskningsinstituttet v/ moy@hi.no med kopi til petter.baardsen@hi.no innen 30. november for hvert år i prosjektperioden.

Regnskapsrapporten sendes til prosjektleier/styret innen 15. mai og 15. januar for hvert år i prosjektperioden. Rapporten per 15. mai skal kun vise regnskapsført fordeling av tilskuddene. Rapporten per 15. januar skal i tillegg vise egenfinansiering og regnskapsførte utgifter. Havforskningsinstituttet sender ferdig utfylt regnskapsrapport til prosjektleier v/Bjørn Strandli (bmvebs@fylkesmannen.no) for videre distribusjon.

Sporebankstiftelsen DnB stiller krav om at regnskap over bruken av midlene skal være godkjent av revisor eller ekstern regnskapsfører (ved sluttrapportering). Samtlige samarbeidspartnere har derfor et ansvar for å føre regnskap over bruken av prosjektmidlene (inkludert eventuelle forpliktelser til egenfinansiering), samt sørge for godkjenning av revisor eller ekstern regnskapsfører ved sluttrapportering.

Dato: 04.02.2020

Signatur: Petter Baardsen

Møte nr.: 1-2020

13. feb 2020

Saksframlegg – sak nr.: 6

PLAN FOR AKTIVITET OG FRAMDRIFT I 2020

Saksbehandler: Frithjof Moy, Carla Freitas, Tone Kroglund, Lene Christensen

Hva saken gjelder

Plan for aktivitet og framdrift i 2020 følger overordnet plan for Frisk Oslofjord vist i vedlegg 1-4.

1) ØKOLOGISKE GRUNNKART og METODEUTVIKLING (vedlegg 2)

2019 har hatt hovedfokus på innsamling av data og påbegynne analysearbeidet.

2020: Første halvår er satt av til opparbeiding, analyser og framstilling av produkter. Det skal avholdes et prosjektmøte 25. februar for oppdatering av milepælsplan for alle partnere.

Det er etablert en arbeidsgruppe som våren 2020 vil arbeide med design og pedagogikk i temakartene, med tanke på nytteverdi og brukervennlighet, særlig for forvaltningen.

2) KUNNSKAPSBANK (vedlegg 3)

Progresjonen i 2019 har vært høyere enn opprinnelig plan. Det er etablert en funksjonell plattform for kunnskapsformidling (friskoslofjord.no) som driftes av Inspiria. Undervisningsopplegg er satt ut i livet og det jobbes med aktiviteter knyttet til visningssentrene

2020: Undervisning og undervisningspakker sammen med lærerutdanning vil ha hovedfokus. En annen stor oppgave er formidling av økologiske grunnkart/data over portalen sine sider, fortløpende så snart resultater foreligger.

3) ADMINISTRASJON (vedlegg 4)

Prosjektstyring gjøres fortløpende og et aktivt regneark på oppgavenivå følges opp. Oppgaver for 2020 er under utformulering. En utfordrende oppgave blir å enes om hva som er mulig å gjennomføre innenfor tilgjengelige budsjettmidler i 2020.

Det er behov for å diskutere prosjektavslutning i 2020.

VEDLEGG 1 GENERELL OVERSIKT

! : innsamling av data (kartlegging), a: analyser, L: leveranse, m: arbeidsmøter, u: utvikling, x: iverksetting, handling

Ansvar	2018												2019												2020												2021												
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
Arb.pakke 1 Økologiske grunnkart																																																	
Oppg 1.1 Dybdekart og landskap																																																	
Oppg 1.2.1 Naturtyper på dypt vann																																																	
Oppg 1.2.2 Naturtyper på midlere dypt vann																																																	
Oppg 1.2.3 Naturtyper på grunt vann																																																	
Oppg 1.3.1 Ny teknologi Hugin																																																	
Oppg 1.3.2 Ny teknologi Eelume																																																	
Oppg 1.3.3 Ny teknologi Drone																																																	
Oppg 1.4 Vannmasser																																																	
Oppg 1.5 Tilstand																																																	
Arb.pakke 2 Kunnskapsbank																																																	
Oppg 2.1 Bankplattform, kunnskapsdeling																																																	
Oppg 2.2 Økologiske grunnkart																																																	
Oppg 2.3 Undervisningspakker																																																	
Oppg 2.4 Mobil utstilling, media, etc.																																																	
Oppg 2.5 Bankadministrasjon																																																	
Arb.pakke 3 Administrasjon																																																	
Oppg 1 Prosjektstyring																																																	
Oppg 2 Økonomistyring																																																	
Oppg 3 Seminar																																																	

ØKOLOGISKE GRUNNKART

[illegible]

KUNNSKAPSBANK

[illegible]

ARBEIDSPAKKE 2 forts

5

KUNNSKAPSBANK		= Fullført													
Leveranse dato	Arbeidspakke/Oppgave/milepæler	Svar	Status	Kommentar											
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	5. Kvalitetssikring og FoU kobling. Kvalitetssikring av U-skole tilbud Kvalitetssikring av vgs tilbud Innsalg til utdanningssystemet Kvalitetssjekk av Fou data bruk Evaluerer fra elever og lærere Evalueringsmøter hvert halvår	Inspira Færder kom. Vestfold fylke, Østfold fylke Inspira, Vestfold fylke, Østfold fylke KM Vestfold fylke, Østfold fylke Inspira						X					X		
	6. Utvikle, teste og bruke mobil utstilling Spesifisere detaljer utstilling Bygge utstilling Fylle utstilling med innhold Fylle utstilling med forskningsdata Teste utstilling Send utstillingene rundt														
	7. Utvikle og teste aktivitetsskit. Spesifisere/detaljere aktivitetsskittene Utforme/lage aktivitetsskittene Fylle kittene med innhold Fylle kittene med forskningsdata Teste aktivitetsskittene	Hvaler besøk Hvaler besøk Færder besøk, Hvaler besøk KM Færder besøk, Hvaler besøk Inspira Inspira Inspira Inspira Inspira													
	8. Media og PR arbeid Båttur med media og politikere Nyhetsbrev Web og SoMe	Inspira Inspira Inspira Inspira Inspira													
	9. Koordinering og administrasjon Planlegging av prosjektet Koordinering og styring av leveranser økonomistyring Rapportering til styringsgruppen	Inspira Inspira Inspira Inspira Inspira Inspira Inspira Inspira	1												
	Oppg 2.4 Mobil utstilling, media, etc.	Inspira													
	Oppg 2.5 Bankadministrasjon	Inspira													

ADMINISTRACION

- * 15. januar (regnskabsførte udgifter, fordeling af tilskudd og egenfinansiering)
- * 15. maj (kun fordeling/utbetaling af tilskudd)

Møte nr.: 1-2020

17. jan 2020

Saksframlegg – sak nr.: 7

Muntlig orientering om beslektede kartleggingsprosjekter
(Mareano)

Saksbehandler: Frithjof Moy, Carla Freitas, Tone Kroglund, Lene Christensen

Hva saken gjelder

Beslektede kartleggingsprosjekter til Frisk Oslofjord er:

- Nasjonalt program for naturtypekartlegging (Kartlagt iht DN's håndbok nr 19. Ferdig)
- MAREANO havbunnskartlegging (Kartlegging av miljøet til havs, pågår)
- Søre Sunnmøre og NiN-pilot (Uttesting av NiN-kartlegging, i avslutningsfasen)
- Marine grunnkart i kystsonen (Oppstart av pilot i 2020)

Det gis en redegjørelse for disse på møtet.

Møte nr. 1 – 2020**Saksframlegg – sak nr. 8****Utforming av økologiske grunnkart, opprettelse av arbeidsgruppe**

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Hva saken gjelder

Den største ressursinnsatsen i prosjektene vår er knyttet til produksjon av marine økologiske grunnkart for Ytre Oslofjord. Økologisk grunnkart er en relativt ny politisk satsing. I 2015 besluttet Stortinget at det skulle utarbeides et økologisk grunnkart for Norge for å øke kunnskapen om forekomsten av arter, naturtyper og økosystemer.

Frisk Oslofjord faller inn i en tidlig utviklingsfase for marint økologisk grunnkart. Det betyr at en rekke spørsmål ennå ikke er endelig besvart. Det er viktig å finne gode løsninger på hvordan informasjon presenteres, både på kart og skriftlig. Informasjonen må være slik at middels godt skolerte personer i forvaltning og politikk er i stand til å forstå sammenhenger mellom naturtyper/arters utbredelse, tilstand, årsaker og forvaltningsbehov. Videre må koplingen til nasjonale standarder og databaser avklares.

Vurdering

I forrige møte ba styringsgruppen om at en arbeidsgruppe forberedte en sak til styringsgruppen om disse spørsmålene. Viktige temaer blir:

- Utforming av temakartene: Hvilke bruksområder og informasjonsbehov må dekkes opp på kart og skriftlig.
- Ivaretagelse av nasjonale standarder
- Lagring og distribusjon av data

Det er nå etablert en arbeidsgruppe på dette temaet med følgende sammensetning:

Bjørn Strandli

Frisk Oslofjord, prosjektledelsen

Gunnstein Bakke

Frances Toynbee

Egil Postmyr

Atle Haga

Monika Olsen

Lars Wilhelm Solheim

Geir Endregard

Arbeidet er påbegynt og gruppen vil i tiden fram mot neste styringsmøte lage forslag til hvordan produktet «marint økologisk grunnkart for Færder og Ytre Hvaler» bør presenteres.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen slutter seg til framstillingen og ber om at hovedprinsipper for presentasjon av økologiske grunnkart legges fram på neste møte.

Møte nr. 1 – 2020**Saksframlegg – sak nr. 9****Mulig tiltak for oppfølging av Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken**

Saksbehandler: Bjørn Strandli

Hva saken gjelder

Frisk Oslofjord og Krafttak for kysttorsken representerer en stor investering og et stort kunnskapsløft for Oslofjorden. I etterkant av slike store prosjekter vil det alltid komme spørsmål om hva man oppnådde:

- Ble resultatene klart formulert og formidlet?
- Førte det til noen tiltak og endringer, klarte vi å utnytte det «momentet» som prosjektene hadde?
- Fikk det overføringsverdi til andre deler av landet?

Hvordan disse spørsmålene kommer til å bli besvart, avhenger mye av hvordan vi legger opp arbeidet i gjenværende prosjektperiode.

Vurdering

Utfordringen er å ha høy bevissthet på spørsmålene nå som prosjektene går inn i en avsluttende fase.

- Hvilke krav skal vi stille til sluttrapportene?
- Ikke alle er godt nok informert om prosjektresultatet, kunnskapsgrunnlaget, og hva ny kunnskap burde tilsi av tiltak. Hvem er de viktigste beslutningstakerne? Hvem trenger mer kunnskap/påvirkning og hvordan informerer vi?
- Kan vi bidra til mer politisk oppmerksomhet rundt fjordens problemstillinger?
- Kan vi utnytte «momentet» som er skapt; har vi ideer til nye gode oppfølgingsprosjekter?
- Kan vi bidra til at sektorovergrepene samarbeid styrkes og videreføres?
- Kan vi bidra til at marin kartlegging og kunnskapsformidling blir mer effektiv i framtiden?

Sekretariatet bør lage grunnlag for en slik diskusjon til neste møte i styringsgruppen.

Forslag til vedtak

Styringsgruppen ber om at det lages et forslag til hvordan vi kan bidra til å gi prosjektene størst mulig effekt og hvilke konsekvenser dette bør ha for vårt arbeid i slutfasen av prosjektene.

Klima- og miljødepartementet

30.01.20

Uttalelse, Helhetlig plan for Oslofjorden

Vi viser til tidligere dialoger med Miljødirektoratet om Helhetlig plan for Oslofjorden.

Selv om høringsfristen nå er passert, velger vi allikevel å sende inn noen momenter som etter vår mening bør bli mer synlig i arbeidet som ligger foran. **Temaet er «utslippsfrie boliger»:**

- 20 -40 % av drikkevannsforbruket brukes til å flushe toaletter.
- Dagens avløpssystem og spredte avløp er en stor forurensningskilde (jf. Oslofjorden). Det vil ta mange tiår med enorme investeringer å få rettet opp dette, hvis det i det hele tatt er mulig.
- Vann- og avløpssystemet er en storforbruker av energi. Vedlagte figur viser klimafotavtrykket (CO2 ekvivalenter) i Færder kommune.
- Dagens vann- og avløpssystemer er kostnadskrevende.

Vi har en kritisk miljøsituasjon i Oslofjorden med alle utslippene fra kommunene og landbruket. Kommunene har også store utfordringer med å få redusert sitt energiforbruk.

Flere forskningsmiljøer og bl.a. Norsk Vann har i lengre tid arbeidet med tekniske løsninger, bl.a. «utslippsfrie» boliger. Visjonen om «bærekraftig grønn by» der energi, mat/biogass og vann går inn i et lokalt kretsløp er nå realiserbar. Et slikt system vil løse mange av dagens miljøproblemer mht. energiforbruk og vannforurensinger knyttet til omfattende ledningsnett, renseanlegg mv.

I Vestfold har et arbeid startet opp i regi av prosjektet Frisk Oslofjord, for å kartlegge mulige «utslippsfrie» utviklingsprosjekter i byggebransjen.

Siden en ny teknologi nå synes gjennomførbar, bør dette perspektivet komme tydeligere fram enn det som er skrevet i Helhetlig plan så langt. Klima- og miljødepartementet bør ta aktive og raske grep for å implementere ny teknologi i avløpssektoren.

Med vennlig hilsen

Sign.
Roar Jonstang
styreleder

Bjørn Strandli
rådgiver

Vedlegg:
Artikkel: *Vann, mat og avløp i et kretsløp*
Klimafotavtrykk i Færder kommune knyttet til avløp og vann

Statsråd Olaug Bollestad
Landbruks- og matdepartementet

01.10.19

ØKT INNSATS FOR Å BEDRE MILJØET I OSLOFJORDEN

Vi ber om et snarlig møte med statsråden for å presisere den alvorlige miljøsituasjonen i Oslofjorden og behov for tiltak.

Bakgrunnen er at avrenning fra jordbruksområdene som drenerer til Oslofjorden gjennom en rekke tiår har bidratt sterkt til en negativ miljøutvikling i fjorden og at fiskeressursene forsvinner. Summen av alle påvirkninger fra landsiden er ikke bærekraftig.

Landbruksdepartementet må ta initiativ til en forsterket innsats for å redusere avrenningen fra jordbruksområder som drenerer til Oslofjorden.

Kunnskapsgrunnlag

Prosjektene *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord* har blitt en kraftfull mobilisering i kystsamfunnene langs Ytre Oslofjord. Bakgrunnen er den negative miljøutviklingen i fjorden og at en rekke fiskeslag har gått sterkt tilbake siden 90 – tallet. Formålet med prosjektene er å styrke kunnskapsgrunnlaget om fjorden og å restaurere de viktige fiskeforekomstene. Prosjektene er sektorovergripende på tvers av forvaltningsnivåer og både fiskeriforvaltning og miljøforvaltningen deltar i arbeidet. Prosjektene har tung faglig støtte fra sentrale forskningsmiljøene i Norge; Havforskningsinstituttet, NIVA, Kongsberggruppen og NGU.

Oslofjorden er Norges mest urbane og folketette kystlinje med svært populære natur- og friluftsområder. Området har nærhet til mange byer, landets hovedstad, flere flyplasser og for øvrig gode kommunikasjoner. Etter hvert som natur- og kulturbaserte verdier blir viktigere og viktigere, vil Oslofjorden med dens mange kvaliteter kunne få en enda større strategisk betydning i årene som kommer.

Fiskens forsvinning fra fjorden skyldes vedvarende negativ påvirkning fra landsiden; særlig næringssalter og jordpartikler fra erosjon. Dette forsterkes nå av endringer i klimaet gjennom mer og sterkere nedbør og temperaturendringer. En kombinasjon av svekket livsgrunnlag for fisken og for sterkt fiskepress er forklaringen på den negative utvikling vi har sett de siste 20 årene.

Tiltak

Næringssalter og jordpartikler tilføres fortsatt fjorden i store mengder. Kildene er jordbruksarealene og utslipp fra kommunale ledningsnett, renseanlegg og visse industribedrifter.

Det må settes i gang en **nasjonal aksjon** for å redusere disse tilførselene til vassdragene og Oslofjorden. Siden store deler av Østlandet drenerer til Oslofjorden, må alle områdene oppstrøms Oslofjorden delta i en slik aksjon. Nærområdene rundt fjorden kan ikke løse dette problemet alene.

Etter at kornproduksjon ble dominerende produksjonsform på Østlandet har transport av næringssalter og jordmasser fra jordbruksarealene og elveerosjon hatt en stor økning.

For jordbruksområdene må en friskere Oslofjord derfor innebære at det lages egne forskrifter for jordbruksområder under marin grense som drenerer til fjorden. Disse forskriftene må ha et vesentlig høyere ambisjonsnivå enn det som ligger i dagens planverk. Ingen erosjonsutsatte områder må høstpløyes og det må legges inn permanente vegetasjonsbelter på erosjonsutsatte områder. Husdyrgjødsel må ikke spres utenom vekstsesongen. Det må settes klare tidsfrister for gjennomføring av forskriftenes bestemmelser.

I lavlandsområdene drives flere steder en intensiv grønnsakproduksjon. Mange av bekkene som drenerer slike områder viser svært høyt innhold av næringssalter. Også for disse områdene må det innføres forskrifter med tiltak mot uheldig avrenning til fjorden.

Helhetlig plan for Oslofjorden, bærekraftig forvaltning

Landbruk, kommuner og industri må sees under ett, alle disse sektorene må bidra til en forsterket innsats. Vi har sendt egen uttalelse om dette til Helhetlig plan for Oslofjorden.

De negative påvirkningene av fjorden er i overveiende grad lovlige, men summen av alle påvirkninger og inngrep er ikke bærekraftig. Det er derfor behov for betydelige endringer i forvaltningsregimet. Siden Helhetlig plan er et oppdrag fra Stortinget, må behovet for tiltak og ressurser meldes tilbake til Stortinget.

Organisering

- Det må organiseres en målrettet Oslofjordaksjon ala Mjøsaksjonen for en del år tilbake. Der må både innlandsområder og kystområder være med.
- Helhetlig plan må ikke vannes ut med for mange målområder. Det må gjøres en konsentrert innsats på de mest kritiske områdene.
- Det er viktig at Helhetlig plan ikke bare blir et stort planverk, med lite handling. Konkrete tiltak må derfor tydeliggjøres.
- Sektorovergripende organisering er viktig ved styring og gjennomføring av tiltak. Berørte forvaltningsområder og nivåer må koples tettere sammen.
- Staten må ta et ansvar for å koordinere gjennomføringen av en Oslofjordaksjon.

Med vennlig hilsen

Prosjektene *Krafttak for kysttorsken og Frisk oslofjord*

Roar Jonstang
Leder i styringsgruppen
Ordfører i Færder

Eivind Norman Borge
Nestleder i styringsgruppen
Ordfører i Hvaler

Kontaktperson: Bjørn Strandli, 99744225, fmvebvs@fylkesmannen.no

Helhetlig plan for Oslofjorden
Miljødirektoratet

01.10.19

Uttalelse til Helhetlig plan for Oslofjorden

Hva saken gjelder

Prosjektene *Krafttak for kysttorsken* og *Frisk Oslofjord* har blitt en kraftfull mobilisering i kystsamfunnene langs Ytre Oslofjord. Formålet er å styrke kunnskapsgrunnlaget om fjorden og å restaurere de viktige fiskeforekomstene. Prosjektene er sektorovergripende på tvers av forvaltningsnivåer og både fiskeriforvaltning og miljøforvaltningen deltar i arbeidet. Prosjektene har tung faglig støtte fra sentrale forskningsmiljøene i Norge; Havforskningsinstituttet, NIVA, Kongsberggruppen og NGU.

Prosjektet «Helhetlig plan for Oslofjorden» har invitert relevante miljøer til å gi innspill til utforming av planarbeidet.

Kunnskapsgrunnlag

Oslofjorden er Norges mest urbane og folketette kystlinje med svært populære natur- og friluftsområder. Området har nærhet til mange byer, landets hovedstad, flere flyplasser og for øvrig er kommunikasjonene gode. Etter hvert som natur- og kulturbaserte verdier blir viktigere og viktigere, vil Oslofjorden med dens mange kvaliteter kunne få en enda større strategisk betydning i årene som kommer.

Fiskens forsvinning fra fjorden skyldes vedvarende negativ påvirkning fra landsiden; særlig næringssalter og jordpartikler fra erosjon, men også tekniske inngrep i grunnvannsområdene. Dette forsterkes nå av endringer i klimaet gjennom mer og sterkere nedbør og temperaturendringer. En kombinasjon av svekket livsgrunnlag for fisken og for sterkt fiskepress er forklaringen på den negative utvikling vi har sett de siste 20 årene.

Det vises til vedlagte dokument fra Havforskningsinstituttet og de øvrige forskningsmiljøene som deltar i prosjektene *Frisk Oslofjord* og *Krafttak for kysttorsken*, som utdyper faktagrunnlaget.

Aktuelle tiltak

Helhetlig plan for Oslofjorden må ha høyt fokus på en helhetlig, faktabasert beskrivelse av miljøsituasjonen i fjorden og det må settes i verk tiltak som kan snu den negative utviklingen.

Næringssalter og jordpartikler tilføres fortsatt fjorden i store mengder. Kildene er jordbruksarealene og utslipp fra kommunale ledningsnett, renseanlegg og visse industribedrifter.

Det må settes i gang en **nasjonal aksjon** for å redusere disse tilførselene til vassdragene og Oslofjorden. Siden store deler av Østlandet drenerer til Oslofjorden, må alle områdene oppstrøms Oslofjorden delta i en slik aksjon. Nærområdene rundt fjorden kan ikke løse dette problemet alene.

Landbruket

Etter at kornproduksjon ble dominerende produksjonsform på Østlandet har transport av næringssalter og jordmasser fra jordbruksarealene og elveerosjon hatt en stor økning.

For jordbruksområdene må en friskere Oslofjord derfor innebære at det lages egne forskrifter for jordbruksområder under marin grense som drenerer til fjorden. Disse forskriftene må ha et vesentlig høyere ambisjonsnivå enn det som ligger i dagens planverk. Ingen erosjonsutsatte områder må høstpløyes og det må legges inn permanente vegetasjonsbelter på erosjonsutsatte områder. Husdyrgjødsel må ikke spres utenom vekstsesongen. Det må settes klare tidsfrister for gjennomføring av forskriftenes bestemmelser.

I lavlandsområdene drives flere steder en intensiv grønnsakproduksjon. Mange av bekkene som drenerer slike områder viser svært høyt innhold av næringssalter. Også for disse områdene må det innføres forskrifter med tiltak mot uheldig avrenning til fjorden.

Det er uheldig at en så stor påvirkningsfaktor som landbruket ikke er omfattet av forurensingsloven, slik annen forurensende virksomhet er.

Kommunene

Beregninger viser at det er etterslep på store milliardbeløp når det gjelder vedlikehold på vann- og avløpssektoren i Norge. En stor del av befolkningen på Østlandet tilhører renseanlegg som ikke oppfyller dagens krav. I mange av kommunene er ledningsnettets sprengt og kloakken går direkte til fjorden gjennom overløp og overvann.

Kommunene har her et særlig ansvar, men staten må koordinere innsatsen; framdrift, bruk av lovverket og finansiering.

Tekniske inngrep i grunnvannsområdene bidrar også til å svekke viktige marine livsmiljøer. Kystkommunene må ta mer aktive grep for å begrense dette, særlig gjennom arealplanleggingen.

Industri

Enkelte store industribedrifter rundt Oslofjorden slipper ut betydelige mengder næringssalter. Ved revisjon av utslippstillatelser bør disse underlegges de samme vurderinger som jordbruket og kommunene.

Overvåking

Det tok 20-30 år fra vi begynte å registrere fiskens tilbakegang til det begynte å komme tiltak.

Det må organiseres en mer effektiv og sektorovergripende overvåking som fanger opp trender i miljøtilstand og fiskeressurser. Dette må koples opp mot virkemidler i forvaltningen.

Bærekraftig ramme, ressurser til gjennomføring av tiltak

De negative påvirkningene av fjorden er i overveiende grad lovlig, men summen av alle påvirkninger og inngrep er ikke bærekraftig. Det er derfor behov for betydelige endringer i forvaltningsregimet. Siden Helhetlig plan er et oppdrag fra Stortinget, må behovet for tiltak og ressurser meldes tilbake til Stortinget.

Organisering

- Det må organiseres en målrettet Oslofjordaksjon ala Mjøsaksjonen for en del år tilbake. Der må både innlandsområder og kystområder være med.
- Helhetlig plan må ikke vannes ut med for mange målområder. Det må gjøres en konsentrert innsats på de mest kritiske områdene.
- Det er viktig at Helhetlig plan ikke bare blir et stort planverk, med lite handling. Konkrete tiltak må derfor tydeliggjøres.
- Sektorovergripende organisering er viktig ved styring og gjennomføring av tiltak. Berørte forvaltningsområder og nivåer må koples tettere sammen.
- Staten må ta et ansvar for å koordinere gjennomføringen av en Oslofjordaksjon.

Med vennlig hilsen

Prosjektene *Krafttak for kysttorsken og Frisk oslofjord*

Roar Jonstang
Leder i styringsgruppen
Ordfører i Færder

Eivind Norman Borge
Nestleder i styringsgruppen
Ordfører i Hvaler

Rune Hogsnes
Fylkesordfører i Vestfold

Ole Haabeth
Fylkesordfører i Østfold

Kontaktperson: Bjørn Strandli, 99744225, fmvebvs@fylkesmannen.no

Kopi:
Klima- og miljødepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Innspill til Helhetlig plan for Oslofjorden

10.09.2019

- KUNNSKAPSGRUNNLAG

Utarbeidet av partnere i prosjektet

Hva saken gjelder

I siste møte i styringsgruppen ble det bestemt at det skal sendes en uttalelse til arbeidet med Helhetlig plan for Oslofjorden. Følgende dokument er utarbeidet av partnere i Frisk Oslofjord til styringsmøtet 17. september 2019.

Prosjektene Krafttak for kysttorsken og Frisk Oslofjord har blitt en kraftfull mobilisering i kystsamfunnene langs Ytre Oslofjord og prosjektene er sektorovergripende på tvers av forvaltningsnivåer. Faglige partnere i Frisk Oslofjord er sentrale forskningsmiljøene i Norge, som Havforskningsinstituttet, NIVA, NGU og Kongsberggruppen med flere.

Miljødirektoratet utarbeider en «Helhetlig plan for Oslofjorden» og har invitert alle relevante miljøer til å gi innspill til utforming av planarbeidet. Første steg i dette arbeidet er rapporten Kunnskapsstatus Oslofjorden utarbeidet av Salt med betydelig bidrag fra NIVA og HI.

Frisk Oslofjord har som mål å lage økologiske grunnkart for Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker til bruk i bærekraftig forvaltning og innsats for å bedre og styrke det marine miljøet og økosystemene i Oslofjorden. Det ligger til prosjektet å peke på økologisk tilstand og forhold som svekker det marine miljøet.

Kunnskapsgrunnlag

- Forurensning – Utslipp over lang tid av store mengder næringssalter, uorganiske og organiske partikler og miljøgifter med mer har bidratt til å forringe miljøet
- Habitatforringelse – Faren i forringelse av leveområder mener vi er den største trusselen mot biologisk mangfold og rike hav.
- Klimaendringer – Klima påvirker alle plan og alle prosesser, men hvordan klima påvirker er i stor grad ukjent. Klima har likevel noen dokumenterte konsekvenser vi her vil peke på.

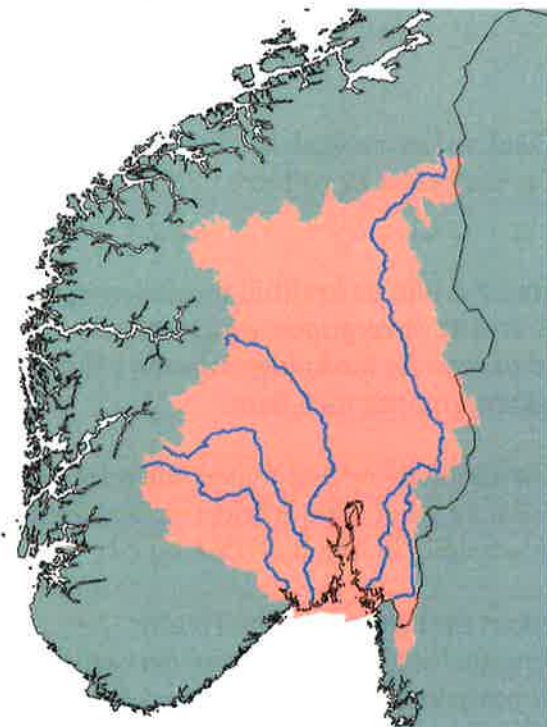
Habitatforringelse – kampen om plass

- Arealer i kystsonen er en brytningsplass mellom ulike sektorer og forvaltningsverktøy.
- Arealer i kystsonen er en brytningsplass mellom ulik natur og bruk av natur (f.eks. arealer til fiskeri).

Oslofjorden er omkranset av Norges største befolkning og vi mennesker trenger plass til våre aktiviteter og vi tar selv også plass. Habitatforringelse i kystsonen er visuelt tydelig der vi båndlegger arealer til industri, boligformål eller annet, der natur legges under betong. Habitatforringelse under vann er mindre synlig, men skjer like fullt i stort omfang. Det viser mange miljøundersøkelser og overvåkingsprogram. Artsmangfold er redusert, nedre voksegrense for arter er redusert, oksygen i bunnvann er redusert. Mange tiltak er satt inn og utslipp av næringssalter og miljøgifter er betydelig redusert, det viser overvåkingsprogram i Oslofjorden. Men forbedring av ødelagte leveområder i havet skjer meget langsomt, det viser nasjonale og internasjonale studier. Samtidig er det fortsatt negativ påvirkning på det marine miljøet.

Arealbruk på land stor påvirkning på kystvannet og Oslofjorden mottar avrenning fra hele Østlandet (se kart). Det har stor påvirkning på vannkvaliteten og er en viktig årsak til forringelse av miljø og tap av leveområder.

I tillegg til å motta utslipp, har fjorden også vært utsatt for et sterkt fiskepress gjennom yrkesfiske og fritidsfiske. Havbunnen har gjennom lang tid vært utsatt for tråling som har satt sine tydelige spor. Effekten på økosystemnivå er usikker, da det er mange faktorer som spiller sammen.

Kart over nedbørsfelt som drenerer til Oslofjorden. Kilde: Regine, NVE-Atlas

Styrking av kysttorskens er også et spørsmål om sikring av leveområder. Torsken bruker ulike steder og typer av leveområder i ulike deler av sitt livsløp: oppvekstområder for yngel, spill- og gyteplasser, gjemme-plasser og jaktmarker. Alle habitater må være friske, i rimelig nærhet til hverandre, for å oppnå suksess. Parallelt med at det ikke er tilstrekkelig å verne åpningen i skogen hvor tiurleiken utspiller seg, men åpningen i skogen sammen med skogen må vernes for å styrke bestanden av tiur.

Naturtyper, biologisk mangfold, er en nasjonal målsetning i det dette sikrer rikt mangfold og rik produksjon lokalt. Frisk Oslofjord ser derfor styrking og sikring av marin natur – arealer – som en av de viktigste saker. Arealforvaltning er et viktig verktøy.

Klimaendringer

Klima påvirker alle plan og alle prosesser, og det kan være vanskelig å skille mellom årsak og respons og tallfeste i hvor stor grad det er klima som påvirker og forårsaker en endring. Overvåkingsdata viser klimatiske endring med varmere vann. Det har ført til en endring i økosystemene. Kaldtvannsarter som sukkertare og torsk har fått dårligere levevilkår. Varmere vann gir også økt veksthastighet til flere mer varmekjære arter, som trådformede grønnalger. Endrede livsbetingelser på mange plan endrer den totale artssammensetning på bunn og i havrommet og til sammen er det sannsynlig at dette har svekket torskens leveområder og næringsgrunnlag.

Klimaendringer – selv om små – kommer på toppen av tilførsel av andre faktorer som næringsstoffer fra landbruk, industri og forringelse av leveområder.

Mer og kraftigere nedbør forsterker avrenningen fra landområdene.

En analyse av klima- og overvåkingsdata i forbindelse med sukkertaredøden på Skagerrak-kysten (SFT-rapport TA-2279/2007) viste at antall flomepisoder økte fra 1990 og utover, antall episoder med frysing-tinging av jorda gjennom vinteren økte betydelig, samt nedbør som regn i vinterhalvåret. Alle tre faktorer medførte økt

transport av jord, avfallsstoffer, næringssalter, mm. fra land til kystvannet. Grumsete vann sammen med temperaturøkning ble framholdt som mest sannsynlig forklaring på den kraftige tilbakegangen i sukkertare langs kysten av Skagerrak.

Menneskelig påvirkning – mer enn forurensende utslipp

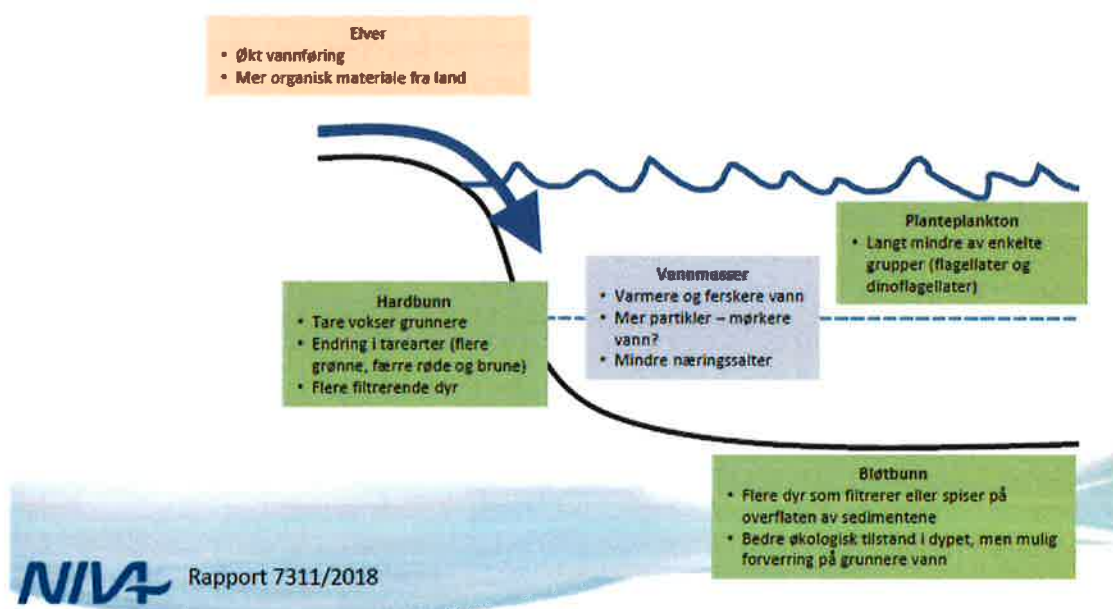
Menneskelig aktivitet påvirker både leveområder og bestander på nær alle plan. Det er viktig i en helhetlig plan for Oslofjorden å vurdere alle påvirkninger på det marine miljøet i Oslofjorden, hvor menneskelig aktivitet påvirker direkte og indirekte.

Overvåkingsprogrammet for indre Oslofjord viste med tydelighet klar forbedring i vannkvaliteten i Oslofjorden med innføring av renseanlegg kommunale og industrielle utslipp. Kystovervåkingsprogrammets målinger viste at vannkvaliteten i vårt kystvann ble bedre med reduksjon i kontinentale utslipp – altså reduksjon i langtransporterte tilførsler. Men samtidig som tilførsler med havstrømmen ble mindre, fikk lokale tilførsler relativt større betydning for lokal vannkvalitet. Selv om mange punktutslipp er renses er det fortsatt aktiviteter som forårsaker uønsket utslipp.

Diffus avrenning og avrenning via elver er et stort problem, spesielt i lys av klimatiske endringer som har medført hyppigere episoder av styrt regn og flom. Samtidig har vi laget stadig flere lukkede flater enten med betong eller med asfalt, som hindrer vann å drenere ned i bakken. Det øker avrenning og utvasking av partikler til havet og sammen med jordavrenning medfører det grumsete vann og tilslamming av bunnmiljøet. I en helhetlig plan ser vi det som viktig redegjøre for alle tilførsler med sikte på kostnadseffektive tiltak.

Oslofjorden er Norges mest urbane og folketette kystlinje. Befolkningsøkning og fortetning forventes med de konsekvenser det har for utslipp og overflatevann. Fylkene rundt Oslofjorden har landets største landbruksarealer og vann fra «hele» Østlandet drenerer som nevnt, ut i Oslofjorden. De store elvene er Glomma, Drammenselva, Numedalslågen, Skienselva.

Rapporten Fra land til hav: Endringer i Skagerrak de siste 30 år (NIVA, HI, UiA, CCR), NIVA-rapport 7311/2018, gir følgende oppsummering av data fra overvåkingsprogram:

Fiskeressursene

En drivende kraft bak prosjektene Krafttak for kysttorsken og Frisk Oslofjord er ønsket å få tilbake rike fiskeressurser. Dagens kunnskapsgrunnlag tilsier at svikten i fiskeressursene skyldes en kombinasjon av i det minste tre hovedfaktorer:

1. Negativ miljøpåvirkning. Et hovedproblem gjennom mange tiår har vært en negativ miljøpåvirkning, særlig gjennom tilførsler av næringssalter og jordpartikler fra kommunal kloakk og landbruk. Mange kilder viser økning siste ti-år. Kilder til avrenning er i stor grad lokale, men også langtransport helt fra Østersjøen. Både algevekst og jordpartikler gir svekket lystilgang i vannmassene og tilslamming av havbunnen. Viktige leveområder for torsken og flere andre fiskeslag er svekket, for eksempel tareskogene og ålegrasengene. Fjordens produksjonsevne er dermed svekket.

2. Forringelsen av miljøet har gjort flere fiskeslag mer sårbare for høy beskatning. Oslofjorden er omkranset av Norges største befolkning. Fjorden har i lang tid vært utsatt for et sterkt fiskepress gjennom yrkesfiske og fritidsfiske. En kombinasjon av svekket miljøtilstand og produksjonsevne på den ene siden, og et for høyt fiskepress er en forklaringen på den kraftige tilbakegangen vi har sett i fiskeressursene.

3. Klimatiske endringer med varmere vann har ført til en endring i økosystemene som blant annet kan svekke torskens næringsgrunnlag. Høsten 2018 ble det nesten ikke funnet ettåringer. En forklaring kan være at klimaendringer (varmere vann, mer avrenning) har ført til en miss-match mellom mattilgang i havet og yngelens matbehov. Nye undersøkelser følger opp dette. Klimaendringer kommer på toppen av tilførsel av næringsstoffer fra landbruk, industri, bruk av fossilt brensel og forringelse av leveområder.

Klimaendringer gjør avbøtende tiltak spesielt viktig og det er viktig å ha en helhetlig tilnærming der land- og sjøområder sees i sammenheng.

Samtidig ønsker vi å peke på betydningen av måleserier og parametere som måles.

- Måleserier – langtidsovervåking – er viktig for å spore og forstå endringer i miljøkvalitet og må opprettholdes. Tiltak skal kanskje evalueres om 10 år.
- Måleparametere og målefrekvens er viktig, spesielt med et ustadig klima hvor været skifter fort. Måleregimet/metodikken må kunne fange opp dette. 90% av partikkeltransporten går ut med flomvannet (målinger i Numedalslågen). En nedbørsflom varer kanskje bare noen dager og det er ikke sikkert dette fanges opp av et månedlig prøvetakingsprogram. Tilsvarende for plankton-oppløstringer i kystvann.

Møte nr.: 1-2020

Saksframlegg – sak nr.: 11

Spredning av prosjekthinformasjon, opplinkinger mellom relevante nettsteder

Saksbehandler: Geir Endregard INSPIRIA

Status nettløsning

Nettløsningen fungerer godt og det er nå ute 7 aktuelle saker. Mange har bidratt. Mer innhold legges ut løpende.

Kobling mot andre relevante nettsteder

Det er nå foretatt en samkjøring med nettstedet og nettstedene til nasjonalparkene på begge sider av fjorden.

Det gir bedre navigering og naturlig hjem til forskjellig type innhold i prosjektet.

Løsningen vises på styringsgruppemøtet.

Forslag til vedtak

Orienteringen tas til etterretning.

